

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 9-12410

KATOLIŠKI GLAS

Cena: Posamezna št. L 15
Naročnina: Mesečna L 65
Za inozemstvo: Mesečno L 100

Leto II. - Štev. 38

Gorica - 20. septembra 1950 - Trst

Izhaja vsako sredo

»PRIM. DNEVNIK« in slovenski učitelj

Kakor smo pričakovali, je »Primorski dnevnik« z dne 9. sept. št. 201 (1592) na goriški strani objavil skrajno napadalen in oduren uvodnik v odgovor na članek v našem listu z dne 6. sept. pod naslovom »Slovenski učitelj in njegova dolžnost«. Omenjeni uvodnik, ki nosi nespremenjeni naslov našega, je poln laži in obrekovanj, kot je to pri »stovarišiji« že v navadi; ni pa to odgovor načelne vsebine, kjer bi članek odnosno pisec jasno nazkazal smernice in načela svoje komunistične »vzgoje«.

Ker nam članek ni odkritosrčno prikazal, kakšen naj bo — po njegovem — lik slovenskega učitelja, mu hočemo vljudno priskočiti na pomoč ter mu obenem odgovoriti na način, ki se nam zdi za takega človeka najprimernejši.

Gospod nam že v uvodu svojega članka povè, da z ljudmi »krog Kat. glas« ne misli »razpravljati« kot s političnimi nasprotniki iste narodnosti, temveč kot z »izdajalci naroda«, ki pozivajo slovenske učitelje na »izdajalstvo« in podobno. Ker je neznanemu piscu zelo verjetno znano, da so glavni sotrudniki pri »Kat. gl.« duhovniki, je — kajpada — uporabil priložnost in jih ožigal kot izdajalce, dasiravno predobro ve, da so bili prav slovenski duhovniki tisti, ki so širrom razbičane primorske slovenske zemlje neustrašno gojili narodno zavest tudi takrat, ko so razni današnji »progresivni« napihjnenci še zvesto nosili črne srajce in ovajali poštene Slovence fašistični policiji... Prav zato se mu je zdelo prvenstveno važno, da jih opsuje in — šele ko je to »narodno« opravilo končal, je začel z naštevanjem naših trditvev, ne da bi seveda eno samo načelno pobil in navedel zato potrebne razloge. Da je pisec članka poklicni komunistični kričar in preizkušeni »taktika«, ni težko uganiti, ko — meni nič, tebi nič — postavi vse skupaj na glavo in napiše, da smo mi pozvali slovenskega učitelja, naj gleda na razne življenjske probleme skozi samostojne naočnike... Rekli smo, da je komunizmu nevarna že vsakdo, ki si dovoljuje gledati na življenje kolikor toliko samostojno, kaj šele katoliško!

Dejstvo je, da se komunisti krčevito trudijo, da bi iz slovenskih šol tostran meje odpravili vsako drobtinico katoliške vzgoje, ki se je bojé kot — hudič križa, zato jih je članek s svojimi načelnimi izvajanjimi tudi silovito zbadel. Da bi se rešili iz neprijetne zadrege, so se poslužili vseh mogočih psov od »klerikalcev« pa do »belogardističnih klavev«. S tem so posredovali slovenskemu učitelju prvo »vzgojno« lekcijo, ne da bi seveda po-

vedali, koliko katoliških učiteljev, profesorjev, duhovnikov, študentov in drugih slovenskih izobražencev je pobila njihova komunistična OF in zakaj jih je pobila!

Članek ni dalje priznal, da bi moral slovenski učitelj — po njegovem — postati apostol proslule komunistične fratrance s tujci, ki bi slovensko mladino sistematično kvaril in iz nje ustvaril breznarodno in brezbožno mlakužo, ki bi ne imela drugega cilja, kot da postane, pokorna služinčad rdečih lenuhov, za katerih trebuhe bi se ji ne smela zdeti nobena »udarniška« žrtev prevelika. Ni priznal, da je prvi pogoj za vsakega, ki hoče postati komunistični vzgojitelj, odpad od Boga in naroda; ni priznal, da mora moderni mladinec postati neutrudljivi preževkovelec materialističnih »učenosti«, na podlagi katerih se mu ne bo smela upirati nobena še tako velika podlost: niti preziranje in ovajanje lastnih staršev, da ne omenimo duhovnikov in drugih ljudi. To so »smernice« komunistične vzgoje, ki jih pisec očitno ni hotel omeniti iz bojazni, da bi se mu izneverili še oni

redki kalini, ki so njegovi »zavednosti« nasedli.

Mi nismo in ne bomo svojih političnih nasprotnikov nikomur ovajali, kot so to delali za časa okupacije komunisti s tem, da so hladnokrvno ovadili fašistom in gestapovcem vsakogar, ki se jim je zdel »nevaren« in ga njihova zločinska pest ni mogla zaseči in likvidirati.

Zato je članarjeva trditev o naši »povezavi z italijansko klerofašistično stranko, ki ima v rokah vsa ključna mesta in lahko iz dneva v dan vrže na cesto katerega koli slovenskega učitelja«, le grobo obrekovanje in merjenje po lastnem kopitu!

O naši »povezavi« je dobro poučen vaš bojni fratello »Messaggero Veneto«, ki ste ga v napadih na naše duhovnike in vernike že daleč prekosili, prav tako, kakor so tudi vaši gostitelji in pokrovitelji v domovini že daleč presegle vse OVRE in GESTAPE — in to nad lastnim narodom, nad lastno mladino, nad lastno krvjo!

Članek in njegov »Primorski« naj bosta prepričana, da bo vsak pošten in odločen slovenski učitelj sledil klicu narodne in katoliške zavesti ter da se bo — s posebnim ozirom na svoje vzgojiteljsko in slovensko poslanstvo — z vso prožnostjo izognil vsaki fratelančni in komunistični navlaki!

J. G.

Mednarodni razgovori v New Yorku

Vrsta mednarodnih razgovorov, ki so se pretekli teden začeli v New Yorku, utegne v precejšnji meri odločiti, ali bo svet mogel prepričati splošno vojno v sorazmerno bližnji bodočnosti. Na vsak način lahko štejemo tiste probleme, ki jih bodo morale Združene države in njihove zavestnice rešiti v prihodnjih štirih ali petih tednih, med najbolj usodna vprašanja v zgodovini.

Zunanji ministri treh zahodnih veselil so na drugi seji razpravljali o obrambi zahodne Evrope, o Nemčiji in o daljnem Vzhodu. Dosegli so popoln sporazum o obrambi Evrope in Azije proti komunizmu ter so v ta namen sprejeli hitre in učinkovite sklepe.

Sedaj ko so trije zunanji ministri končali razgovore, so se zbrali na dvodnevni sestanek zunanji ministri vseh dvanajstih držav severnoatlantskega sporazuma. Njihova naloga bo izdelati nove sklepe, ki naj čimprej spravijo v pogon ves stroj severnoatlantskega sporazuma. V ta namen se bodo morali na nek način dogovoriti, kako bodo oborožili zahodno Nemčijo in jo vključili v skupni varnostni sistem, ki temelji na načelu eden za vse, vsi za enega. Poleg tega pa bodo morali začeti stvarno govoriti, kako bi pospešili pripravljalne programe posameznih držav članic ter podvzeti vsaj predhodne

ukrepe za enotno združeno vojaško poveljstvo, ki bi bilo zmogočno razviti s čim večjo naglico učinkovito obrambno moč, ki bo protiutež sovjetskim grožnjam.

Ko se bodo te konference zahodnih držav končale, pa se bodo zbrali v New Yorku predstavniki vsega sveta, to je 59 različnih držav, ki se bodo borile za lastno usodo na novem zasedanju Glavne skupščine Organizacije združenih narodov. Med navzočimi ne bo manjkal tudi sovjetski zunanji minister Višinski, o katerem lahko računamo,

ITALIJANSKI SINDIKATI

Pogajanja med zastopniki industrije in zastopniki obeh delavskih organizacij — nekomunistične CISL in komunistične CGIL — ki v sedanjem slučaju zedinjeni nastopata, se vrše vsak dan, a brez vidnega uspeha. Gre za povišanje delavskih plač in za vprašanje odpustanja delavcev iz službe po tovarnah. Industriji se pri določitvi plač priznani nek majhen odstotek poviška, glede odpustanja delavcev pa se na vse načine izvijajo, da bi pri tem ne imele delavske organizacije nobene besede.

Obe delavski udruženji napovedujeta veliko splošno stavko v državi, če bi se pogajanja razdr-

KOREJSKO BOJIŠČE

Medtem ko je general Walker ponovno izjavil, da je v zadnji komunistični ofenzivi najhujše že prešlo in da bodo verjetno branilci mogli ustaviti še vse nadaljne komunistične napade, je gen. Mac Artur presenetil komuniste z izkrcanjem čet na zapadni in vzhodni obali Južne Koreje.

Na zapadu so se čete OZN izkrcale pri mestu Inčon, ki ima okoli 171.000 prebivalcev in je pristanišče Seula, največjega korejskega mesta, ki leži 32 km vzhodno od Inčona.

Napad, ki je sledil silnemu in neprestanemu dvodnevnu bombardiranju mornarice in letal, je severnokorejske napadalce popolnoma presenetil in je bil njih odpor le nezaten. Nezaten so bile tudi izgube Združenih narodov. Posadka se je ameriškim silam, ki so se izkrcale na otoku Wolmi v luki Inčona, predala brez boja.

Že dobrih deset ur po zasedbi otoka Wolmi so čete udarile na kopno in vkorakale v pristanišče Inčon. Pri Inčonu so naleteli na težak topniški ogenj. Kljub temu so čete Org. združenih narodov v prvem zaletu prodrle dva kilometra v smeri proti Seulu, čigar padec se v kratkem pričakuje.

Ondotni poveljnik sil Združenih narodov je na krovu ameriške križarke vodil silno

mornariško akcijo, ki se je je udeležilo več kot 260 ladij, ki so izkrcale čete.

Po izkrcanju je prišel na kopno skupno z ameriškim poveljnikom tamkajšnjih sil OZN tudi gen. Mac Artur, ki je opazoval potek bojov iz neposredne bližine fronte.

Časopisi poročajo iz Taeguja, da so se ameriški padalci spustili na seuleskem letališču »Kimpo«, 19 km severozahodno od prestolnice in ga tudi kmailu zasedli.

Iz Tokia poročajo, da so sile Združenih narodov napadle tudi Yongdok na vzhodni korejski obali visoko na severu polotoka in globoko v zaledju sovražnika.

Ameriška oklopnica »Missouri«, na kateri so podpisali v drugi svetovni vojni predajo Japonske, je težko bombardirala na vzhodni obali pristanišče Samčok, 61 km južno od 38. vzporednika.

Po časopisnih poročilih je pri novi akciji Združenih narodov sodelovalo 194 ameriških, 12 angleških, tri kanadske, dve avstralski, dve novozelandski, ena francoska, ena holandska in veliko število južnokorejskih ladij.

Med to novo akcijo so se boji okoli mostišča Združenih narodov na jugu nadaljevali. V Tokiu izdano poročilo osme armade pravi, da so čete korejske republike nadaljevale gverilsko ofenzivo za hrptom severnokorejskih postojank okoli Pohanga na vzhodni obali in zasedle Angang, odskočno točko za neuspelo severnokorejsko ofenzivo preteklega tedna.

Kot vidimo, se je položaj na korejskem bojišču bistveno spremenil. Napovedana ofenziva sil OZN je naravnost presenetila ne samo komuniste, temveč ves svet, ki ni pričakoval, da bo uspelo Amerikanem koncentrirati na Koreji tako ogromne sile v tako kratkem času.

Novi obrambni minister v ZDA

Predsednik Truman je v zvezi s korejskimi dogodki razrešil dosedanega obrambnega ministra Johnsona njegovih poslov in je na njegovo mesto poklical generala Marshalla.

Svetovni listi pišejo, da je bil končno že čas za spremembo v ameriskem obrambnem ministrstvu ter toplo pozdravljajo izbiro predsednika Trumana. Poudarjajo, da generala Marshalla ni treba posebej predstavljati. »Kot vojaški voditelj in politik in še posebej kot idejni oče onega Marshallovega načrta, ki je bil ključ do spremenjene ameriške zunanje politike ter je prinesel življenje in upanje demokratični stvari v Evropi, si je pridobil soglasno priznanje ameriških državljanov in vseh ljudi po svobodnem svetu.

da bo z yso silovitostjo napadel napore Združenih držav in drugih svobodnih narodov, da bi zavrnili naraščajočo nevarnost komunističnega napada. To pomeni popolnoma nepričakovano spremembo v sovjetski politiki. Razen peščice narodov so do sedaj vse države — članice zavzele nasprotno stališče do Kremljeve politike in če bodo odločno vztrajale moralno in stvarno pri svojih odločitvah, utegne po vsej verjetnosti Stalinova diktatura opustiti taka dejanja, ki bi lahko povzročila svetovno vojno.

Samo s strogo pripravljenostjo in čuječnostjo bo svobodni svet lahko rešen katastrofe nove svetovne morije.

la, zato so vladni krogi zaskrbljeni, ker bi to pomenilo za vse narodno gospodarstvo nepregledno škodo, za notranji mir in varnost pa velik pretres.

Zato je vzbudilo zlasti med komunisti veliko pozornost dejstvo, da se je vršilo 14. t. m. dolgo posvetovanje v Rimu, ki so se ga udeležili notranji minister Scelba, vojni minister Paleari, načelnik glavnega stana armade Marras, poveljnik karabinerjev, gen. Mannerini, načelnik policije, gen. D'Antoni. Posvetovali so se o notranji situaciji v državi in o ukrepih, ki naj bi jih priporočili v odobritev prihodnji ministrski seji. — Kominformistični dnevnik »L'Unità« zabavlja na vse grlo čez te nameravane varnostne odredbe vlade.

lepše izpričal veseljnost sv. cerkve, ki enako upošteva vse narode. Nato je sv. oče pozdravil romarje še drugih narodnosti.

SLOVO

Za zadnji dan rimskega bivanja nam je ostal še obisk bazilike sv. Petra in popoldne prost čas za obiskovanje rimskega mesta in njegovih znamenitosti. Neutrudna spremljevalca in razlagalca sta nam bila dr. J. Vodopivec in dr. Šegula, katerima

se ponovno zahvaljujemo.

In za slovo? Še zadnji obisk pri Materi v Via dei Colli. Pozno je že bilo, ko smo vdrli v kapelo čč. sester.

»Ti pa z Jezusom, Marija, bodi moja tovaršija...«

Drugi dan smo si ogledali še Assisi in kraje, ki jih je posvetil sv. Frančišek, nato smo se vrnili domov. Bogu iz srca hvaležni za veliki dar sv. leta.

Nujno je za dvig delavskega razreda in s tem bo prineslo blagostanje človeški skupnosti...

Po maši so z navdušenjem zapeli: »Christus vincit«.

*

Popoldne je bila zelo dobro izpeljana masovna, zborovska deklamacija ali igra.

Po dolgih minutah aklamacij je končno mogel le spregovoriti veliki ustanovitelj žosizma msgr. Cardyn. Tistim, ki so že šli skozi šolo žosizma v življenje, je dejal: »Vi ste najodločnejši izpričevalci vrednosti žosističnega oblikovanja, vi ste ponos in upanje Cerkve, vi ste poročstvo in moč za državo, vi ste odstranjevalci proletarijata, vi ste osvobojevalci in odrešitelji delavstva.«

Žosistom pa je dejal med drugim: »Kongres ni konec, je le začetek. Vi se nahajate pred najstrašnejšo, največičastnejšo in najvažnejšo nalogo, kakršna doslej še ni bila dana v izvršitev mladini.«

Grožnje, nasilja, zatiranja, umori se množijo povsod. Najprej in predvsem so ogroženi milijoni mladih delavcev in delavk.

Naslovili boste jubilejno poslanico na vse mlade delavce. Obveznosti, ki jih boste sprejeli za doseg njenega zmagovalstva bodo zahtevale od vas ne samo naporov, požrtvovalnosti, ampak tudi žrtev in junaštva.

Gre se za spoštovanje, časti, svoje boje, zadovoljstva in blagostanja vseh mladih delavk, vseh ras, vseh polti, vseh jezikov in vsch narodnosti.

Žosisti, ali ste pripravljeni, tudi za ceno svojega lastnega življenja, njim pomagati, jih bratiti, jih rešiti?...

Bog računa na vas, Kristus računa na vas, Cerkev računa na vas, Domovina računa na vas, Mladina in delavski razred celega sveta računata na vas.

V rokah držite rešitev sveta.

Žosisti vi boste vredni vašega plemenitega poslanstva!

Jaz vas blagoslovim.

Z milostjo Kristusovo.

Pod varstvom Marije, vaše Matere.

Naprej! Vedno naprej!

Ko je končal močni glas msgr. Cardyna kdo bi mogel popisati val navdušenja, ki je rasel in se razlil preko arene?...

Sledil je mimohod belgijskih lokalnih delegacij s zastavami in narodnih delegacij s svojimi zastavami.

Navdušeno je odmevala pesem »Prêt au combat« (Pripravljen za boj).

Speaker je po zvočniku pozval tudi je, francosko govoreče žosiste: Êtes-vous là? (Ste tu?) Iz daljave se je slišal navdušen: Ouil! (da). In potem je speaker ponavljal isto vprašanje v holandsčini, angleščini, španščini...

France si je dal roke v bok, se malec pozibal in dejal zadovoljno:

»Krščen Matiček, pa bova šla! Veš, z bohinjske strani bova bruhnila gor. Odhod z Gorjuš v nedeljo popoldne! Pa da boš držal besedo, krščen Matiček! Dobiš se na Gorjušah pri moji sestri, ki ima gostilno. Bo sicer v nedeljo na Gorjušah žegnanje, krščen Matiček ali se bova hitro odtrgala! Da boš vsaj do treh tam, veš!«

Francetov »krščen Matiček«, ki ga je kupil Bog vedi na kakšnem sejmu, je bil tako trden in odločen, da je Ciril Francetu vsaj po dvakrat brž moral pritrčiti, sicer bi ga France morda res še enkrat krstil, kar za Matička.

Ko se je Ciril ves zadovoljen vrnil v Ribno, ga je tam čakal Eličin brzojav. Elica je sporočila samo te besede:

»V soboto zjutraj pri slapu Savice, Elica.«

Ciril je od navdušenja plosknil z dlanmi:

»Odlično, predlično! V soboto se snideva pri Savici, v nedeljo pa jo popeljem s seboj na Triglav! Bo France menda že toliko kavalirja, da bo še Eliči dovolil zraven mene!«

Ciril je bil kar razburjeno navdušen. Samo dva dneva sta še bila do sobote. Moral je misliti že na odhod od prijaznih Janševih. Janezu se je storilo milo, ko je zvedel, da njegov znanec že odhaja. Grenko mu je bilo toliko bolj, ker je tudi on že jemal slovo. Molčec in zamišljen je bil. V gunčici v telovniku je

In iz stadiona so prihajali odgovori, oziroma odklici: Jal, Hier!, Yes!, Aquil!...

V imenu mladih krščanskih delavcev celega sveta sta dva žosista prebrala: »Message de la libération ouvrière« (Poslanica o osvoboditvi

delavstva).

Zbranim žosistom je govoril po radiu tudi sv. oče in jim podelil blagoslov.

Za konec nedeljskega slavlja so vsi kongresisti, ves stadion, zapeli kongresno pesem.

KULTURA

Nov sonetni venec

Slavko Srebrnič: Neurejeni venec

V Buenos Airesu je letos izšel nov sonetni venec, ki ga je zložil Slavko Srebrnič. Nazval ga je »Neurejeni venec«. Zakaj, ne vem; morda zato, ker ni tako umetno spleten kot Presernov. Bolj primerno bi bilo, če bi ga bil nazval »Venec slovenskega begunca«, zakaj to prav za prav venec v resnici je. Izpoveduje namreč misli in čustva daleč od domovine živečega slovenskega begunca, ki se ozira nazaj domov in okrog po svetu. Čujte, kako zveni njegova tožba:

»Ekvator nas je kruto razpolovil, med nami valovijo oceani, zvezda nad mano krogi so neznani, v tej zemlji se mi bo še duh posnovil.«

Na sredi neizmernih pušč savane se spomnim na slovenske žive trate, tu v pampi, o mladost, čuj, misli nate in tvoje cilje s soncem obsijane.

Glavo naslanjam ob razklano skalo, pekoče sonce vrta jo, razžiga — na Sočo mislim, na jadransko obalo

in na Gorico in slovenska Šmarja. Še dolgo me bo domotožje žgalo — ječanje polov ob srce udarja.«

V svojih sonetih je pesnik zajel kos bolesi, ki jo čutijo vsi naši »brezdomci«, ter je izpovedal vero v pravičnost stvari, za katero so eni padli doma, drugi pa se raztepli po svetu. In ker veruje, tudi upa. »Cvet, pesem naša draga v groba dnu še...«

Razbeglim po otokih in celinah prikljče nam Slovenijo, nje griče, gore in gozde, jezera in skličje spet v eno nas v povojnih razvalinah.

Skrjančki zapoje, priteče vino in detelje in žita zadišijo, planine zablestijo pod jasnino.

Iz oken nageljni zavalovijo, prijatelji zberite se na sedmino, z gora Ivanjski kresni spet vzplamtijo.

S pričujočim sonetnim vencem se je naše pesništvo obogatilo za nov biser, ki bo vedno pričal o bolesi in upanju slovenskega brezdomca, ki kot nov Nikdo — Odiseus ponavlja njegovo pot »po tujih morjih, deželah neznanih.«

Pesnikovo ime srečujemo v »Duhovnem življenju« in je le psevdonim priznanega primorskega pesnika, ki mu tudi v tujini ni usahnil vit pesniškega navdihnjenja.

GOSPODARSTVO

Da bo kapljica dobra

Nekateri že trčejo, drugi bodo kmalu začeli. Je pač letos grozdje nekoliko prej dozorelo, kot druga leta. Na splošno je bila letos cela narava nekoliko bolj zgodnja in je pohitela z dozorevanjem kmetijskih pridelov.

Ni pa vse grozdje popolnoma dozorelo. Marsikje vidiš grozde — posebno črnih vrst — ki imajo polovico jagod dozorelih, drugo polovico pa zelenih. Pri takih grozdih je ob trgatvi najbolje osmukati zrele jagode raz grozda, zelene pa naj dozorejo: bodo vsaj repkarji kaj dobili in ne bodo zaman stiskali po plan-

teh. — Pa tudi belo grozde ni vse dozorelo, posebno v hudo sušnih letih. Mnogo vrst in grozdov ima kisle jagode, dočim je drugod, kjer je zemlja ilovnata, zato bolj močna in vlažna, grozde sladko kot med in godno za trgatve.

PAZI NA POSODO!

Vsa posoda, ki pride v dotik z grozdem, moštom ali vinom, mora biti skrajno snažena, to pa ne samo orne, plavnik in sodi, temveč tudi brentce, črpalke, gumjaste cevi, itd. Vsa posoda mora biti skrbno oprana z vrelo vodo, kateri dodaš 5% sode:

Dr. METOD TURNŠEK :

„Pabom šel na planine...“

(NOVELA)

»Krščen Matiček, kaj misliš, da je Triglav Govec ali Rožnik v Ljubljani, kamor se skobacaš tudi pod dežnikom, krščen Matiček! Zdaj bodo jesenski kvatri in bo lilo, da bo grdo. Še kakšne dni se bo vreme še držalo, potem bo pa noro lilo!«

»Ali zdaj je pa tako lepo, da bi kar splaval na Triglav!« je spet poskusil Ciril!

»Saj tudi mene mika! A je delo pri hiši! Ko bi mogel porabiti noč!...« France je naglo trenil z očmi, kot da se mu je nekje posvetilo: »Hej, čuješ! Luna je svetla, noči lepe, bi hotel ponoči? Ali imaš pogum?«

Ciril je že zaradi svoje vojašine, čeprav je bil na dopustu, moral imeti pogum in ni smel reči: ne. Sicer pa, Bog, da France sploh mara na Triglav in ga vabi s seboj. Le zaradi Elice je Cirilu bilo nerodno. Ali bi ta grčavi France sploh kako žensko maral s seboj? Ciril je za enkrat rajši molčal in ni o Eliči nič znil, da bi si ne podrl še tega, kar se mu obeta.

»Imam, France! Zares, s teboj bi pa prav rad šel!«

